

O ŠKOLOVANJU GEOMETARA U BOSNI I HERCEGOVINI

Inicijativni odbor za obilježavanje 50.godišnjice postojanja samostalne Geodetske tehničke škole u Sarajevu, pokrenuo je akciju da se taj jubilej što bolje dočeka i označi.

U uvodnom dijelu bi trebalo napisati o školovanju geodetskih kadrova od najstarijih vremena pa do sadašnjih vremena (naziv školovanog stručnjaka, naziv škole, odsjeka, kursa, koliko je školovanje trajalo, koja je predsprema bila potrebna, opremljenost s učilima, instrumentarijem, ferijalne nastavne prakse, ferijalne proizvodne prakse, prakse tokom redovne nastave, koliko je trajala školska godina, koliki je bio broj učenika, broj odjeljenja, spisak profesora, direktora šefova odsjeka, spiskovi svršenih učenika, zgrade u kojima se nastava održavala, za šta su se svršeni učenici školovali, itd.).

Godine 1998.trebalo bi da se proslavi 50 godišnjica postojanja samostalne Geodetske tehničke škole u Sarajevu. Molimo kolege i sve ostale koji raspolažu podacima, fotografijama, crtežima i ostalim materijalima da nam izadju u susret kako bi se mogao sastaviti jedan istorijski i adekvatan pregled.

U oktobru 1889.godine otvorena je u Sarajevu Tehnička srednja škola. To je, u stvari, prva u istoriji našeg školstva škola u kojoj su se izučavala tehnička znanja i vještine. Tada, tri osnovne privredne grane u Bosni i Hercegovini bile su: šumarstvo, rudarstvo i gradjevinarstvo. Zbog toga je relativno lako i brzo išlo otvaranje jedne škole te vrste. Škola je počela sa radom, ali samo sa odjeljenjima za gradjevinarstvo i šumarstvo.

Prvi zadatak škole je bio da gradjevinsko odjeljenje

daje: "buduće gradjevne pisare, gradjevne nadglednike, neimare, nadcestore, nastojatelje pri gradnjama, geometre i gruntovničare", a da šumarsko odjeljenje daje: "buduće činovnike srednje šumarske struke".

Statutom škole tražila se kao predsprema za upis u školu: završena četiri razreda gimnazije ili trgovačka škola (ukupno 8 razreda školovanja). Školska godina trajala je 11 mjeseci i to od 1. oktobra do kraja augusta.

Škola je radila u jednoj privatnoj zgradi, koja se nalazila na današnjem Trgu oslobođenja, pred pravoslavnom Sabornom crkvom. Zatim se preselila u raniju gimnazijsku zgradu. Od 1911. godine škola je radila u novoj zgradi velike realke, a poslije u Mis Irbinov ulici (na mjestu današnjeg Fiskulturnog doma), a onda u Nemanjinoj ulici.

Između prvog i drugog svjetskog rata sagradjena je savremena i namjenska školska zgrada (1936. godine) za Srednju tehničku školu. Poslije drugog svjetskog rata zgrada se dogradjivala i proširivala. Sagradjena je još jedna zgrada u blizini postojeće.

Nastava u školi je trajala tri školske godine sa po dva semestra. Pri završetku školovanja polagao se ispit osposobljavanja iz struke. Poslije trogodišnjeg rada u praksi polagao se stručni ispit.

U šk. 1897/98. godini bio je slijedeći potpuni nastavni plan:

Predmeti	Zajednič. predmeti			Str. predm. za gr. odj.			str. predm. za šum. od.		
	I	II	III	I	II	III	I	II	III
1. Vjeronauka	1	1	1	-	-	-	-	-	-
1. Vjeronauka	2	2	2	-	-	-	-	-	-
2. Njemački jezik	2	2	2	-	-	-	-	-	-
3. Nastavni jezik	1	1	1	-	-	-	-	-	-
4. Matematika	4	3	2	-	-	-	-	-	-
5. Geodezija i geodet. crtanje	-	3	5	-	-	-	-	-	-

6. Gradjevna mehanika	-	-	-	-	-	5	-	-	-
7. Deskript.geomet.	-	-	-	6	4	-	-	-	-
8. Prirodoslovlje	2	2	-	-	-	-	-	-	-
9. Prostor crtanje	-	-	-	4	4	-	-	-	-
10. Graditeljstvo	-	-	-	5	5	6	-	-	-
11. Gradjev.materijali	-	-	-	2	2	-	-	-	-
12. Gradjevno crtanje	-	-	-	11	11	16	-	-	-
13. Nauka o biljkama i šumska botanika	-	-	-	-	-	-	10	-	-
14. Tloznanstvo	-	-	-	-	-	-	10	-	-
15. Klimatologija	-	-	-	-	-	-	5	-	-
16. Čuvanje šuma	-	-	-	-	-	-	8	-	-
17. Sadjenje i gojenje šuma	-	-	-	-	-	-	-	8	7
18. Upotreba šuma i šumska tehnologija	-	-	-	-	-	-	-	10	8
19. Dendrometrija	-	-	-	-	-	-	-	5	2
20. Računarstvo	-	-	-	-	-	-	-	3	3
21. Enciklopedija gospodar- stvo	-	-	-	-	-	-	-	-	7
u k u p n o .	11	13	12	28	26	27	28	26	27

Kada se dodaju zajednički čas.stručnim:	11	13	12	11	13	12
svega nedeljno časova	39	39	39	39	39	39

Od 29.novembra 1900 godine školovanje je produženo sa tri na četiri godine. Kao predsprema bila su potrebna: četiri razreda osnovne škole i četiri razreda gimnazije (niže). Školska nastava je trajala 10 mjeseci, a dva mjeseca su bile školske ferije. Na kraju školovanja polagao se završni ispit pred komisijom. Ferijalna praksa se izvodila u ljetnom semestru. Za praktičnu nastavu gradjevinarima su služile gradjevine i tereni za geodetska vježbanja. Praktičnoj nastavi su služili dobro opremljeni kabineti i zbirke. Kraće i duže ekskurzije služile su mnogo više i funkcionalnije za stručno obrazovanje učenika.

Godine 1904. dolazi do postupnog ukidanja škole radi skupog održavanja i zasićenosti kadrom.

Školske 1907/08. godine izdvaja se šumarski odsjek i formira se samostalna šumarska škola.

Šk. 1910/11. g. ponovo je proradila Tehnička srednja škola u Sarajevu. U školi ponovo su bila dva odsjeka i to tada građevinski i geodetski odsjek. Plaćala se upisnina i školarina. Broj učenika kretao se od 40 do 70 u jednoj školskoj godini. Nastavnici nisu bili iz Bosne i Hercegovine. To su obično bili najsposobniji inženjeri: arhitekture, građevine, geodezije i šumarstva. Mnogi od njih spadali su u red prvih stručnjaka i iza sebe su ostavili ili pisane stručne radove ili su bili projektanti i graditelji najvećih objekata iz tog perioda u BiH. Dpšteobrazovne predmete predavali su, uglavnom, profesori gimnazija honorarno. Direktor škole je bio Luka Karaman, a od 1910. g. Metod Sloboda, koga su djaci zvali tata, kasnije i drugi.

Između prvog i drugog svjetskog rada obnovljen je rad odnosno osnovan geometarski odsjek pri Srednjoj tehničkoj školi u Sarajevu. To je bilo 1924. godine. Nastava je trebala da traje dvije godine. Potrebna predsprema za upis su bila četiri razreda osnovne škole i šest razreda gimnazije. U Sarajevu je bio organizovan samo prvi razred. Dalje školovanje, tj. završetak drugog razreda obavljao se većinom u Beogradu, a nešto i u Zagrebu. Taj odsjek u Sarajevu (nepotpuni) postojao je 1924/25, 25/26, 26/27, 27/28, 28/29, 29/30, 30/31 i 31/32, znači 1932. godine je ukinut.

Kružić pl. Franjo, mjernik, profesor Srednje tehničke škole napisao je prvi udžbenik iz geodezije.

Profesori i direktori STŠ su bili Metod Sloboda i ing. Oskar Grof.

Velika većina geodetskih kadrova su usvojili progresivne ideje. Skoro je bilo pravilo da su svi geodetski stručnjaci članovi stručnih udruženja. Tokom rata dosta ih je

stradalo kao žrtve fašističkog terora. Mnogi su dali živote u NORu i revoluciji. Veliki je broj učesnika borbe i revolucije. Ima i prvoboraca. Iz redova bivših učenika bilo je dosta visokih funkcionera i uspješnih rukovodilaca, kao i istaknutih naučnih radnika. Inače, te generacije su navikle na pregoran rad i postizale su zavidne radne rezultate.

Poslije drugog svjetskog rada, tj. odmah 1945/46.š.g. otvoren je, odnosno opet obnovljen rad geometarskog odsjeka u okviru Srednje tehničke škole u Sarajevu. Prvi šef odsjeka bio je Mehmed Bisić. Školovanje je trajalo dvije godine. Predsprema je opet bila ista 4 razreda osnovne škole i 6 razreda gimnazije.

Šk.1948/49.godine formirana je samostalna Geodetska srednja tehnička škola. Prvi direktor je bio Husein Muhamedagić.

O nastavnicima, učenicima i nastavnim planovima biće govora u narednim prilikama.

Takodje će biti govora o glavnoj tematici, tj. o daljem radu i postojanju Geodetske tehničke škole u Sarajevu.

Pri izradi ovog rada veliku pomoć pružio mi je prof. Ismet Aganović.

LITERATURA:

- [1] Papić, M.: Školstvo u Bosni i Hercegovini za vrijeme Austrougarske okupacije

Za inicijativni odbor:

Nenad Radan, dipl.inž.geod.